

Nr 154.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, m. m.; given Stockholms slott den 19 februari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker; samt
- 2) förordning angående upphävande av förordningen den 30 januari 1948 (nr 21) om tillfällig skatt å viss maltdryck av första klassen;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framlägges förslag till ändrad avvägning av maltdrycksbeskattningen. Sålunda föreslås att den år 1948 införda särskilda skatten å s. k. lagrat svagdricka borttages; bifalles detta förslag kommer samtliga maltdrycker av första klassen att bli skattefria. Den nuvarande skatten å maltdrycker av andra klassen, 42 öre per liter, skall enligt förslaget utgå med oförändrat belopp. För maltdrycker av tredje klassen (starköl) föreslås en skattesats av 1 krona 35 öre för liter, vilket innebär att utminuteringspriset för en flaska starköl om en tredjedels liter kommer att bli omkring en krona. Ett genomförande av förslaget förutsätter viss jämkning av tullsattserna på importerade maltdrycker. Förslag härom framlägges i propositionen. De nya bestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 1 oktober 1955; dock att skatten å lagrat svagdricka föreslås borttagen redan den 1 juli 1954.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att 12—17 §§, 18 § 1, 2 och 4 mom., 19 § 1 och 2 mom., 20 och 21 §§ samt rubriken till 3 kap. förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

3 KAP.

Om beskattning av maltdrycker i skattepliktigt bryggeri.

Om beskattning av maltdrycker i öl- och starkölsbryggerier.

12 §.

För maltdrycker av andra och tredje klasserna, tillverkade i skattepliktigt bryggeri här i riket, skall tillverkaren enligt vad nedan närmare stadgas erlagga skatt.

Från skatteplikt undantagas maltdrycker, som från bryggeri utlämnas för utförsel ur riket eller till svensk frihamn eller såsom prov för analytisk undersökning, så ock maltdrycker, som inom bryggeri användas för tekniskt ändamål eller där förstöras.

13 §.

Skatten utgår för maltdryck av andra klassen med fyrtyotvå öre för liter samt för maltdryck av tredje klassen med sjuttioåtta öre för liter.

Vid varje bryggeri skall dock, så länge tillverkning av maltdrycker av andra och tredje klasserna må företagas i bryggeriet, skatt utgå

12 §.

För öl och starköl, som tillverkats vid bryggeri här i riket, skall tillverkare enligt vad nedan närmare stadgas erlagga skatt.

Från skatteplikt undantagas maltdrycker, som från bryggeri utlämnas för utförsel ur riket eller till svensk frihamn eller såsom prov för analytisk undersökning eller som inom bryggeri användas för tekniskt ändamål, så ock maltdrycker som, medan de befinna sig i bryggeriets besittning, förstöras under sådana omständigheter, att myckenheten kan fastställas.

13 §.

Skatten utgår med fyrtyotvå öre för liter öl och en krona trettiofem öre för liter starköl.

Vid varje bryggeri skall dock, så länge öl eller starköl får tillverkas i bryggeriet, skatt utgå med minst ettusen kronor för helt kalender-

¹ Senaste lydelse av 13 § se 1950:571 och av 18 § 1 mom. se 1943:325.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

med minst femhundra kronor för helt kalenderkvartal räknat. I detta belopp må ej inräknas skatt, som belöper å maltdrycker, tillverkade vid annat skattepliktigt bryggeri.

kvartal räknat. I detta belopp må ej inräknas skatt, som belöper å maltdrycker, tillverkade vid annat öl- eller starkölsbryggeri.

Kontrollstyrelsen må — — — — — bryggeri igångsatts.

14 §.

14 §.

1. Tillverkare i skattepliktigt bryggeri skall föra följande journaler, vilka för varje klass av maltdrycker, som rörelsen omfattar, skola utvisa:

1. Tillverkare i öl- eller starkölsbryggeri skall angående sin rörelse hava sådan bokföring, att därav tydligt framgår:

a) bryggjournal: verkställda brygder samt myckenheten använda råämnen ävensom vörtens volym och extrakthalt;

a) verkställda maltdrycksbrygder samt myckenheten använda råämnen ävensom vörtens volym och extrakthalt;

b) tappningsjournal: myckenheten tappade maltdrycker;

b) myckenheten tappade maltdrycker;

c) friölsjournal: myckenheten maltdrycker, som inom bryggeriet användas för tekniskt ändamål eller där förstöras under sådana omständigheter, att myckenheten kan fastställas;

c) myckenheten maltdrycker, som inom bryggeriet användas för tekniskt ändamål eller som, medan de befinna sig i bryggeriets besittning, förstöras under sådana omständigheter, att myckenheten kan fastställas;

d) försäljningsjournal: myckenheten maltdrycker, som utföras från bryggeriet eller inom bryggeriet utlämnas till personalen för förbrukning därstädes; samt

d) myckenheten maltdrycker, som utföras från bryggeriet eller inom bryggeriet utlämnas till personalen för förbrukning därstädes; samt

e) införseljournal: myckenheten maltdrycker, som efter utlämning från bryggeriet återinföras till bryggeriets lager eller som dit införas från annat bryggeri.

e) myckenheten maltdrycker, som efter utlämning från bryggeriet återinföras till bryggeriets lager eller som dit införas från annat bryggeri.

2. Tillverkare är skyldig att föra sina handelsböcker på sådant sätt, att jämförelse mellan dem och de under d) och e) omnämnda journalerna utan svårighet kan verkställas.

2. Tillverkare i öl- eller starkölsbryggeri skall på begäran tillhandahålla kontrollstyrelsen erforderliga uppgifter för kontroll över försäljningen och för upprättande av statistik över densamma. Närmare anvisningar härom meddelas av kontrollstyrelsen.

15 §.

15 §.

Maltdrycker av andra och tredje klasserna må icke utföras från skattepliktigt bryggeri annorledes än på flaskor av den storlek, som kontrollstyrelsen bestämmer, eller på andra slutna kärl och behållare,

Öl och starköl må icke utföras från bryggeri annorledes än på flaskor av den storlek, som kontrollstyrelsen bestämmer, eller på andra slutna kärl eller behållare, vilka med avseende å rymden blivit märk-

(Nuvarande lydelse:)

vilka med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

16 §.

1. Över maltdrycker, som utföras från *skattepliktigt bryggeri*, skall förteckning (*forsedel*) upprättas för varje transport. *Forsedel upprättas i det antal exemplar, som kontrollstyrelsen bestämmer. Ett exemplar skall såsom verifikation fogas vid försäljningsjournalen och ett skall åtfölja transporten, så länge denna verkställs av tillverkaren.*

2. Vid *skattepliktigt bryggeri* skall finnas en av tillverkaren utsedd *forsedelskontrollant*, som enligt närmare anvisningar av kontrollstyrelsen har att tillse, att bestämmelserna i 1 mom. och de föreskrifter, som kontrollstyrelsen meddelar angående tillämpningen av samma bestämmelser, vederbörligen iakttagas.

Då förhållandena — — — — — vid bryggeriet.

Finner kontrollstyrelsen — — — — — annan *forsedelskontrollant*.

Forsedelskontrollant må icke taga befattning med *förandet av de i 14 § 1 mom. omnämnda journalerna* för den tid, under vilken han tjänstgjort i sådan egenskap. *Bryggeriföreståndare* eller ersättare för denne må icke vara *forsedelskontrollant*.

17 §.

Med undantag för de fall, som avses i 13 § andra stycket och 19 §, beräknas skatten å *den i försäljningsjournalen upptagna myckenheten maltdrycker av andra och tredje klasserna* med avdrag för *den myckenhet maltdrycker av nämnda båda klasser, som enligt bryggeriets journaler med tillhörande verifikationer*

a) från bryggeriet utlämnats för utförsel ur riket eller till svensk frihamn eller såsom prov för analytisk undersökning,

(Föreslagen lydelse:)

ta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

16 §.

1. Över maltdrycker, som utföras från *öl- eller starkölsbryggeri*, skall förteckning (*forsedel*) upprättas för varje transport. *Forsedeln* skall såsom verifikation *till bokföringen behållas av bryggeriet.*

2. Vid *öl- och starkölsbryggerier* skall finnas en av tillverkaren utsedd *forsedelskontrollant*, som enligt närmare anvisningar av kontrollstyrelsen har att tillse, att bestämmelserna i 1 mom. och de föreskrifter, som kontrollstyrelsen meddelar angående tillämpningen av samma bestämmelser, vederbörligen iakttagas.

vid bryggeriet.

— — — — — annan *forsedelskontrollant*.

Forsedelskontrollant må icke, *i vidare mån än kontrollstyrelsen föreskriver*, taga befattning med *bryggeriets bokföring* för den tid, under vilken han tjänstgjort i sådan egenskap. *Bryggeriföreståndare* eller ersättare för denne må icke vara *forsedelskontrollant*.

17 §.

Med undantag för de fall, som avses i 13 § andra stycket och 19 §, beräknas skatten å *de enligt bryggeriets bokföring utlämnade myckenheterna öl och starköl* med avdrag för *de myckenheter, som enligt bokföringen*

a) från bryggeriet utlämnats för utförsel ur riket eller till svensk frihamn eller såsom prov för analytisk undersökning,

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Å deklarationen skall finnas intyg av två personer, att densamma överensstämmer med journalerna och att beträffande den myckenhet malt-drycker, för vilken avdrag gjorts, för intygsgivarna företetts bevis eller intyg, som avses i 17 § andra stycket.

2. Tillverkare skall senast å femtonde dagen i varje månad erlægga skatten för föregående månad genom inbetalning å *statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning*; och skall vid inbetalningen för den sista månaden i varje kalenderkvartal jämväl erläggas vad som kan brista i den skatt, som enligt 13 § andra stycket minst skall utgå.

4. Tillverkare i *skattepliktigt bryggeri* är skyldig att, då kontrollstyrelsen så prövar nödigt, för skattens behöriga erläggande hos kontrollstyrelsen ställa säkerhet till belopp, som styrelsen finner erforderligt.

Ställes ej — — — — — motsvarande tillämpning.

19 §.

1. Då rörelsen vid *skattepliktigt bryggeri* nedlägges, är tillverkaren pliktig att betala skatt för *samtliga* i bryggeriet *befintliga* *malt-drycker* av *andra och tredje klasserna*.

2. *Därest* vid granskning av *skattepliktigt bryggeris journaler eller andra redovisningshandlingar* eller eljest utrönes, att för någon månad skatt bort utgå med högre belopp än som för månaden erlagts, eller att i *det* i bryggeriet *befintliga lagret* av *malt-drycker* av *andra och tredje klasserna* förefinnes brist, som tillverkaren icke *kan nöjaktigt* förklara, är tillverkaren pliktig att vid anfordran genast erlægga, i förra fallet den resterande skatten och i senare fallet skatt för en myckenhet, som motsvarar bristen.

2. Tillverkare skall senast å femtonde dagen i varje månad erlægga skatten för föregående månad genom inbetalning å *kontrollstyrelsens postgirokonton*; och skall vid inbetalningen för den sista månaden i varje kalenderkvartal jämväl erläggas vad som kan brista i den skatt, som enligt 13 § andra stycket minst skall utgå.

4. Tillverkare är skyldig att, då kontrollstyrelsen så prövar nödigt, för skattens behöriga erläggande hos kontrollstyrelsen ställa säkerhet till belopp, som styrelsen finner erforderligt.

19 §.

1. Då rörelsen vid *öl- eller stark-ölsbryggeri* nedlägges, är tillverkaren pliktig att betala skatt för *allt* i bryggeriet *befintligt öl och stark-öl*.

2. *Om* vid granskning av *bryggeriets bokföring* eller eljest utrönes, att för någon månad skatt bort utgå med högre belopp än som för månaden erlagts, eller att i *bryggeriets lager* av *öl eller starköl* förefinnes brist, som tillverkaren icke *nöjaktigt* kan förklara, är tillverkaren pliktig att vid anfordran genast erlægga, i förra fallet den resterande skatten och i senare fallet skatt för en myckenhet, som motsvarar bristen.

(Nuvarande lydelse:)

20 §.

Tillverkare i *skattepliktigt bryggeri* skall för varje tillverkningsår upprätta skriftlig redogörelse för de förändringar, det i bryggeriet befintliga lagret av maltdrycker under året undergått (*årsredogörelse*). I årsredogörelsen skall för olika slag av maltdrycker angivas:

- a) storleken av lagret vid tillverkningsårets början,
- b) den myckenhet, som under året tillförts lagret,
- c) den myckenhet, som under året bortförts därifrån,
- d) svinnets storlek och
- e) lagrets storlek vid tillverkningsårets utgång.

21 §.

Då särskilda förhållanden beträffande visst *skattepliktigt bryggeri* därtill föranleda, må kontrollstyrelsen förordna, att den i 9 § 3 mom. omförmälda vågen skall anslutas till maltkross i bryggeriet sålunda, att maltet ej kan krossas utan att först hava genomgått vågen.

(Föreslagen lydelse:)

20 §.

Tillverkare skall för varje tillverkningsår upprätta skriftlig redogörelse för de förändringar, det i bryggeriet befintliga lagret av maltdrycker under året undergått (*årsredogörelse*). I årsredogörelsen skall för olika slag av maltdrycker angivas:

- a) storleken av lagret vid tillverkningsårets början,
- b) den myckenhet, som under året tillförts lagret,
- c) den myckenhet, som under året bortförts därifrån,
- d) svinnets storlek,
- e) lagrets storlek vid tillverkningsårets utgång, och
- f) de ytterligare uppgifter, som kontrollstyrelsen finner erforderliga.

21 §.

Då särskilda förhållanden beträffande visst bryggeri därtill föranleda, må kontrollstyrelsen förordna, att den i 9 § 2 mom. omförmälda vågen skall anslutas till maltkross i bryggeriet sålunda, att maltet ej kan krossas utan att först hava genomgått vågen.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1955.

F ö r s l a g

till

förordning angående upphävande av förordningen den 30 januari 1948 (nr 21) om tillfällig skatt å viss maltdryck av första klassen.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 januari 1948 om tillfällig skatt å viss maltdryck av första klassen skall upphöra att gälla med utgången av juni 1954; dock skall förordningen fortfarande tillämpas beträffande tillverkning för vilken skattskyldighet inträtt före nyssnämnda tidpunkt.

Vad i förordningen stadgas i fråga om sådan under tiden för dess giltighet begången förseelse, som i förordningen avses, skall äga tillämpning även efter det förordningen i övrigt upphört att gälla.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 feb-
ruari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *ändring i beskattningen av maltdrycker m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Genom den tidigare denna dag anmälda propositionen nr 151 framlägges förslag om ändrade riktlinjer för samhällets nykterhetspolitik. I fråga om försäljningen av alkoholdrycker har därvid förordats en konsekvent politik i syfte att främja en övergång till svagare drycker. Såsom ett led i denna har bl. a. föreslagits att starköl med en högsta alkoholhalt av 4,5 viktprocent skall, såsom en konkurrentdryck till spritdryckerna, få tillhandahållas allmänheten i utminuteringsaffärer för rusdrycker och på spritrestauranger. Alkoholhalten i det vanliga ölet har ansetts böra bibehållas vid den nivå som nu tillämpas eller 2,8 viktprocent. I berörda proposition har vidare framhållits att avvägningen av beskattningen av olika alkoholdrycker är av vikt för att tillgodose det nykterhetspolitiska syftet.

Förslagen i nämnda proposition grundar sig delvis på 1944 års nykterhetskommittés betänkande. Medan detta remissbehandlades, utverkade jag Kungl. Maj:ts tillstånd att igångsätta vissa kompletterande utredningar. En av dessa avsåg den inbördes avvägningen av beskattningen på olika drycker. Utredningen har utförts av *överdirektören Sven Almgren*. Utredningsmannen har framlagt förslag till en sådan avvägning såväl i vad angår spritdrycker och vin som beträffande maltdrycker och läskedrycker.

Utredningsmannens förslag beträffande spritdrycker och vin har, jämte ett av 1952 års kommitté för indirekta skatter framlagt förslag om höjd spritbeskattning m. m., behandlats i den vid riksdagens början framlagda propositionen nr 28.

Beträffande maltdrycker och läskedrycker innebär utredningsmannens förslag ett försök att avväga skattesatserna på sådant sätt, att en förskjutning av konsumtionen från alkoholstarkare till svagare eller helt alkoholfria drycker främjas. Även i fråga om beskattningen av maltdryckerna in-

bördes har genom en glidande skatteskala öppnats möjligheter för en övergång till de mindre alkoholhaltiga av dessa drycker.

Över promemorian har *yttranden* i de frågor, som nu kommer att behandlas, avgivits av generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, statens institut för folkhälsan, systembolagens förtroendekommitté, Sveriges centrala restaurangaktiebolag, Sveriges hotell- och restaurangförbund, Svenska bryggareföreningen, Föreningen skattepliktiga bryggerier, Sveriges musteiförbund, Sveriges pomologiska förening och Svenska fruktföreningen u. p. a. (gemensamt yttrande), Sveriges vattenfabrikanters riksförbund, Mineralvattenaktiebolaget Tre Kronor, Björkens vattenfabrik, Vattenfabriksaktiebolaget Kronan i Malmö (de tre sistnämnda i gemensamt yttrande) samt Sveriges blåbandsförening.

II. Utredningsmannens förslag angående ändrad skatteavvägning för malt- och läskedrycker.

A. Maltdrycker.

Gällande bestämmelser. Maltdrycksbeskattning i modern mening infördes från och med den 1 oktober 1903. Skatten utgick enligt 1903 års förordning på visst sätt i förhållande till maltavverkningen (råämnesskatt). Beskattningen efter kvantitet använt malt kvarstod i maltdrycksbeskattningen ända t. o. m. år 1939, då maltskatten ersattes av den nuvarande beskattningen efter försåld kvantitet skattepliktig maltdryck — produktskatt.

Enligt förordningen den 15 december 1939 (nr 887) om tillverkning och beskattning av maltdrycker, vilken förordning alltjämt är gällande, indelas maltdryckerna i tre klasser. Avgörande för denna indelning är alkoholhalten, uttryckt i viktprocent: klass I högst 1,8 procent, klass II mer än 1,8 men högst 3,2 procent och klass III mer än 3,2 procent.

Alkoholhalten i maltdrycker av andra klassen har dock efter träffade överenskommelser sedan hösten 1949 varit begränsad till 2,8 procent, vilket procenttal tidigare under krigsåren varit ännu lägre. Enligt förordningen den 22 maj 1953 (nr 198), vilken trätt i kraft den 1 juni 1953, må maltdrycker av andra klassen, vilkas alkoholhalt överstiger 2,8 viktprocent, med vissa undantag icke försälas inom riket eller dit införas.

Skatteplikt föreligger enligt förstnämnda förordning för maltdrycker av II och III klasserna. I samband med den allmänna skärpning av den indirekta beskattningen, som genomfördes år 1948, har tillfällig skatt införts å sådana maltdrycker tillhörande klass I, som på grund av lagring eller annat förfarande anses såsom förädlade eller som håller högre stamvörtstyrka än 6 procent (maltdricka). Bestämmelser om denna beskattning av s. k. lagrat svagdricka är meddelade i en särskild förordning den 30 januari 1948 (nr 21). Skattesatserna å maltdrycker har under tiden sedan den 1 januari 1940 successivt höjts på sätt belyses av följande sammanställning.

T i d	Maltdrycksklasser		
	I (lagrat)	II	III
	öre per liter		
1/1 1940—31/1 1948.....	—	30	54
1/2 1948—30/11 1950.....	9	39	72
1/12 1950—.....	12	42	78

Det må i detta sammanhang även erinras om att maltdryck av tredje klassen — fränsett för användning till tekniskt och vetenskapligt m. fl. ändamål — för närvarande uteslutande får inom landet försäljas å apotek mot läkarrecept.

Utredningsmannens förslag. Utredningsmannen framhåller inledningsvis, att omläggningen av maltdrycksskatten från råämnesskatt till produktskatt år 1939 väsentligen föranleddes av den samtidigt genomförda skärpningen av maltdrycksbeskattningen, som påkallades av statens vid krigsutbrottet starkt ökade behov av intäkter. Enligt en direkt omräkning skulle mot maltskatten före omläggningen ha svarat en skatt å den färdiga varan av ca 21 öre för liter. Skattesatsen fastställdes emellertid av statsfinansiella skäl till 30 öre för liter, vilket sålunda innebure en skattehöjning per flask av 3 öre. Utredningsmannen understryker, att denna skattesats fastställdes med utgångspunkt från en övre alkoholgräns vid 3,2 viktprocent, vilket är den i förordningen medgivna högsta alkoholhalten, till skillnad från den för närvarande provisoriska gränsen vid 2,8 viktprocent.

Oaktat de väsentliga höjningar av skatten å maltdrycker, som i olika sammanhang genomförts sedan skattens tillkomst år 1903, fortsätter utredningsmannen, hade omsättningen icke minskats utan visat en tydligt stigande tendens. Konsumtionen hade dock i viss, ehuru mindre omfattning påverkats i återhållande riktning av de åren 1948 och 1950 genomförda skattehöjningarna.

Skattehöjningarna å maltdrycker av klass II och III liksom införandet av den tillfälliga skatten å lagrat svagdricka hade, framhålles vidare i promemorian, helt föranletts av statsfinansiella skäl. Vid en avvägning av skattesatserna för olika slag av alkoholhaltiga drycker borde emellertid beaktas önskemålet att ernå sådan beskattning, att allmänhetens konsumtion inriktades på alkoholsvagare drycker. Härvid borde det lagrade svagdrickats ställning i beskattningsavseende tagas under omprövning. Då dessutom svårigheter på senare tid uppkommit att åstadkomma en klar gränsdragning mellan lagrat svagdricka och det skattefria vanliga färsksvagdrickat, vore detta en ytterligare anledning till att nämnda skattefråga nu borde ägnas uppmärksamhet. Berörda svårigheter sammanhängande med att tillverkning nu börjat upptagas av mera lagringsdugliga typer av färsksvagdricka, som icke av tillverkningstekniska skäl behöfve lagras, en

utveckling som ur nykterhetspolitiska synpunkter kunde betraktas som en fördel. Med hänsyn härtill och då intäkterna av denna beskattning vore relativt obetydliga — för närvarande knappt 1 milj. kr. för år — talade enligt utredningsmannens uppfattning starka skäl för att den tillfälliga beskattningen av omhandlade slag av maltdrycker av första klassen *avvecklades* i förevarande sammanhang. Härigenom skulle alkoholsvaga maltdrycker av samma typ som de danska sorterna »Hvidt-öl» och »Skibsöl» bli fritagna från beskattning.

Vad därefter beträffade skattesatsen för maltdrycker av andra klassen syntes till utgångspunkt vid bedömandet av frågan om deras beskattning böra tagas den nu gällande skattesatsen av 42 öre per liter. Denna skattesats vore som nämnts avpassad med hänsyn till en övre alkoholgräns hos drycken av 3,2 viktprocent. Då denna reguljära gräns tills vidare vore suspenderad och nedsatt till 2,8 viktprocent, vilken gräns i praktiken varit gällande under lång tid, borde skäligen skattesatsen för maltdryck med denna lägre styrka i princip sänkas med hänsyn till den enklare kvalitet, som drycken erhållit. Med beaktande emellertid av den penningvärdeförsämring, som inträtt sedan skattesatsens bestämmande år 1950, syntes skattesatsen, därest alkoholgränsen i fortsättningen komme att bibehållas vid 2,8 viktprocent, böra sänkas till 39 öre för liter. Komme åter alkoholgränsen 3,2 viktprocent att ånyo träda i tillämpning för andra klassens maltdrycker, borde skattesatsen höjas. För att denna maltdryck skulle erhålla någon betydelse i strävandena från statsmakternas sida att om möjligt ernå en konsumtionsövergång från de alkoholstarkare dryckerna till svagare sådana, syntes höjningen av skattesatsen böra begränsas till 6 öre per liter, varigenom skatten skulle bli 48 öre per liter.

Utredningsmannen diskuterar i detta sammanhang frågan om att införa en högre beskattning av sådana kvalificerade typer av maltdrycker av andra klassen med högre stamvörtstyrka, som representeras av det under år 1953 utsläppta s. k. jubileumsölet. Då emellertid erfarenheterna rörande avsättningen av sådana drycker i vårt land ännu vore begränsade och tillgången till drycker av nämnda typ kunde äga sin betydelse för åstadkommande av den berörda övergången till alkoholsvagare drycker, finner utredningsmannen, att frågan om att uttaga högre maltdrycksskatt å nu åsyftade extraktrika maltdrycker av andra klassen tillsvidare borde anstå.

Med hänsyn till 1944 års nykterhetskommittés förslag att s. k. starköl — med en alkoholhalt av högst 4,5 viktprocent — skall få säljas i utminuteringsaffärer för rusdrycker och på restauranger efter samma regler som skall gälla för vin framlägges i betänkandet vidare förslag till ändrad beskattning av maltdrycker av tredje klassen. Utredningsmannen framhåller därvid till en början, att enär denna maltdryckssort för konsumtion inom landet för närvarande endast får försäljas å apotek mot läkarrecept, skattesatsen icke avvägs efter nykterhetspolitiska grunder utan allenast satts i viss relation till skattesatsen för maltdryck av andra klassen. Med ett eventuellt frisläppande av starkölet måste bedömningsgrunden bli en

annan. Med beaktande av att beskattningen av lättvin, med vilken vara starkölet i utminuterings- och utskänkningshänseende vore avsett att jämföras, för billigare märken skulle utgöra omkring 2 kr. för liter och med hänsynstagande jämväl till farhågorna ur nykterhetssynpunkt för att frisläppa starkölet, torde skattesatsen böra tillmätas relativt hög. Enligt utredningsmannens uppfattning torde en skattesats av 1,35 kr. för liter vara lämpligt avvägd. Med en dylik beskattning beräknar utredningsmannen utminuteringspriset för starköl till omkring 1 kr. per flaska om en tredjedels liter.

I detta sammanhang berör utredningsmannen vidare möjligheten att även införa en särskild omsättningsskatt vid utskänkning av starköl. Då emellertid i den tidigare behandlade del av betänkandet, som rör vinbeskattningen, förordats att utskänkningsskatten beträffande lätta viner skulle slopas, finner utredningsmannen en dylik skatt å det väsentligt svagare starkölet icke böra förekomma.

Den nu föreslagna skatteomläggningen beräknas av utredningsmannen komma att påverka skatteintäkterna på följande sätt. Maltdryckerna tillförde för närvarande statsverket en skatteinkomst av omkring 80 milj. kr. per år. Beträffande lagrad klass I skulle slopandet av skatten medföra ett inkomstbortfall av omkring 1 milj. kr. I fråga om maltdrycker av klass II skulle med utgångspunkt från att högsta alkoholhalten för maltdryck av andra klassen fastställdes till 3,2 viktprocent, statsverket vid en skattesats av 48 öre per liter erhålla en merintäkt av omkring 11 milj. kr. i förhållande till nu inflytande inkomst åt hithörande skattetitel. Komme åter alkoholhalten 2,8 procent att bibehållas, skulle vid en sänkning av skattesatsen till 39 öre för liter skatteintäkterna nedgå med omkring 5 milj. kr. I båda fallen hade därvid antagits, att konsumtionen bibehölles på nuvarande nivå — omkring 185 milj. liter för år. Vad anginge starköl påpekar utredningsmannen, att utgångspunkter för ett bedömande av omsättningens storlek efter ett eventuellt frigivande av försäljningen saknades. I promemorian göres emellertid en jämförelse med omsättningssiffrorna i Danmark för maltdrycker av skatteklass I, vilken i konsumtionshänseende ungefär motsvarade vår klass II, och för »luksusöl» med en alkoholhalt av ca 4,5 procent alkohol. Med ledning härav utgår utredningsmannen från en försäljningsvolym för starköl av omkring 10 milj. liter; i Danmark utgjorde försäljningen av luksusöl omkring 5 procent av försäljningen av öl av skatteklass I. I enlighet härmed beräknar utredningsmannen skatteintäkten av starkölet till ca 13 milj. kr. vid en skattesats av 1,35 kr. för liter. För hela maltdrycksgruppen komme sålunda, under förutsättning att starkölet frigavs, merintäkten, med hänsyn även tagen till bortfallet av skatten å lagrat svagdricka, för statsverket enligt beräkningarna att uppgå till (— 1 — 5 + 13 =) 7 milj. kr., om alkoholhalten fastställdes till 2,8 viktprocent, samt till (— 1 + 11 + 13 =) 23 milj. kr., om alkoholhalten fastställdes till 3,2 viktprocent alkohol. Frigavs icke starkölet, skulle intäktsökningen för

detta öl bortfalla, vilket skulle innebära en intäktsminskning i förra fallet av omkring 5 milj. kr. och en intäktsökning i det senare fallet av omkring 11 milj. kr.

B. Läskedrycker.

Gällande bestämmelser. Läskedrycksbeskattningen beslöts av 1939 års riksdag för att tillföra statsverket ökade inkomster. Förordning i ämnet utfärdades av Kungl. Maj:t den 22 december 1939 (nr 919) med tillämpning från och med den 1 februari 1940. Beskattningen omfattar läskedrycker, varmed i allt väsentligt förstås kolsyrade alkoholfria drycker, vilka indelas i mineralvatten och söta läskedrycker. Såsom mineralvatten avses även naturligt vatten innehållande fasta ämnen eller gaser i sådan mängd och av sådan beskaffenhet, att vattnet kan användas såsom läskande dryck. Till gruppen söta läskedrycker hänföres vissa slag av fruktsaft i konsumtionsfärdigt skick, exempelvis lingondricka, däremot ej outspädd fruktmust.

Skatten å läskedrycker utgick ursprungligen med 10 öre för liter men höjdes sedan från och med den 26 maj 1941 till 12 öre för liter. I samband med den allmänna skärpningen av den indirekta beskattningen våren 1948 höjdes skatten till 18 öre per liter. Sedermera genomfördes med tillämpning från och med den 1 december 1950 ytterligare skattestegring å läskedryckerna till den nuvarande skattesatsen 21 öre per liter.

Utredningsmannens förslag. Utredningsmannen påpekar, att den från och med den 1 februari 1940 införda beskattningen å läskedrycker knappast kunde sägas ha medfört någon nämnvärt minskad omsättning av dessa drycker, och de successivt höjda skattesatserna hade — även om de i viss mån inneburit anpassning efter det försämrade penningvärdet — avspeglat en icke obetydlig förmåga hos läskedryckskonsumtionen att bära den pålagda skatten. Omsättningen av läskedrycker i Sverige hade under tiden fram till år 1948 undergått en kraftig expansion. Anledningen härtill torde framför allt ligga däri, att krisårens ransonering av socker och den höjda levnadsstandardens varit ägnade att medverka till en omläggning av allmänhetens konsumtionsvanor.

Efter nämnda tidpunkt hade läskedrycksförbrukningen emellertid i huvudsak stagnerat efter att under åren 1942—1948 ha ökat från omkring 65 milj. till omkring 165 milj. liter och därmed nått samma omfattning som pilsnerdrickskonsumtionen. Anledningen till att konsumtionsökningen hejdades år 1948 och att utvecklingen sedan dess icke präglats av någon tydlig tendens hade icke med bestämdhet kunnat fastställas. Det förefölle dock som om läskedryckerna varit särskilt priskänsliga, varför i en vikande högkonjunktur en omsättningsminskning framstode såsom tänkbar. En viss återhållsamhet syntes därför bära iakttagas vid uttagande av skatt å läskedryckerna.

I linje med de i promemorian framlagda förslagen att borttaga utskänk-

ningsskatten å lättvin¹ och den tillfälliga skatten å maltdrycker av första klassen borde i detta sammanhang, då man siktade till en avvägning av skatteförhållandena beträffande alkoholdrycker och andra drycker, ligga att överväga en relativt betydande skattesänkning för läskedryckerna för att därigenom främja användningen av läskedrycker vid sidan av eller framför alkoholdrycker. Utredningsmannen uttalar emellertid, att det av statsfinansiella skäl torde vara uteslutet att vidtaga en alltför långtgående nedläggning av skattesatsen. Men då även en relativt måttlig sänkning av denna skatt kunde antagas bidra till att öka konsumtionen av läskedrycker, föreslås i promemorian en reducering av skatten från 21 öre till 15 öre för liter eller med 2 öre för flaska om $\frac{1}{3}$ liter. Utredningsmannen beräknar, att den förordade sänkningen av läskedrycksbeskattningen skulle komma att medföra en omsättningsökning med överslagsvis 15 milj. liter, d. v. s. från 170 milj. till omkring 185 milj. liter för år, varigenom skattebortfallet skulle bli begränsat till $(170 \cdot 0,21 - 185 \cdot 0,15 =) 8$ milj. kr.

Utredningsmannen diskuterar härefter frågan om införande av en skärpt läskedrycksbeskattning å koladryckerna. Dessa drycker innehöller koffein samt — i regel — fosforsyra och borde enligt utredningsmannens uppfattning fördenskull i beskattningshänseende icke helt jämföras med övriga läskedrycker utan torde snarare kunna betraktas som stimulerande njutningsmedel, vilka vid beskattningen borde bedömas på särskilt sätt. En jämförelse göres här med förhållandena i Danmark, där koladryckerna belagts med en speciell skatt — 1 kr. för liter mot 12 öre för liter för andra läskedrycker. Skattehöjningen hade där enligt uppgift verkat prohibitivt i fråga om tillhandahållandet av dessa drycker.

Därest man vore av den uppfattningen, att koladryckerna borde i Sverige påläggas en högre skatt än den föreslagna läskedrycksskatten, syntes den — fortsätter utredningsmannen — i varje fall icke böra fastställas till så högt belopp som i Danmark. En skattesärpning för koladryckerna kunde över huvud taget vara tveksam ur den synpunkten, att dessa drycker representerade en för vårt land ny typ av alkoholfria drycker. Skulle det emellertid anses, att koladryckerna borde åsättas en viss högre beskattning än vanliga läskedrycker, torde den höjda skattesatsen för koladryckerna icke böra bestämmas till högre belopp än 50 öre per liter.

Utredningsmannen, som framhåller, att omsättningen av koladrycker för närvarande endast kunde ungefärligt uppskattas, nämner en antaglig kvantitet av omkring 5 milj. liter för år, vilken vore ägnad att tjäna till ledning för bedömning av den merinkomst av läskedrycksskatten, som skulle erhållas vid en eventuell högre beskattning av koladryckerna.

Slutligen behandlas i betänkandet även en framställning om införande av skattefrihet för vissa läskedrycker som innehåller must, tillverkad av svenska äpplen. Utredningsmannen anför härom.

I en den 23 april 1953 dagtecknad framställning till Kungl. Maj:t, vilken överlämnats för övervägande vid förevarande utredning, har Sveriges mus-

¹ Se promemorian s. 71—77 samt prop. 1954: 28.

teriförbund, Fruktodlingens förhandlingsorgan och Föreningen Frukt-drycker gjort framställning om skattefrihet för läskedrycker, vilka innehålla minst 36 procent ren must, tillverkad av svenska äpplen. I framställningen anföres, att större mängder frukt måste nyttiggöras genom konservering eller mustning, varför det vore en viktig angelägenhet, att en läskedryckstillverkning, baserad på äpplemust, komme till stånd i största möjliga utsträckning. Ur folkhälso-, nykterhets- och trafiksäkerhetssynpunkt vore det av intresse, att en kvalitetsgaranterad fruktdryck kunde säljas till lågt pris. — — —

Inom landet torde must enligt tillgängliga uppgifter tillverkas vid omkring 70 musterier, av vilka ett tiotal svara för den helt övervägande delen av produktionen eller för omkring 550 000 liter för år. Förutom vid musterier bedrivs tillverkning av must såsom ett led i tillverkningen av koncentrat för läskedrycksindustrien eller av läskedrycker direkt, vilket sker vid ett mindre antal företag. Antalet extraktfabriker och läskedrycksfabriker, som sålunda framställa must, torde för närvarande icke överstiga 10. Med nuvarande omsättning tillföres läskedrycksindustrien årligen omkring 350 000 liter äpplemust. Att märka är emellertid, att flera läskedrycksfabriker upptagit tillverkningen av äpplemustdrycker relativt nyligen, varför läskedrycksindustriens nuvarande förbrukning av must icke kan tagas som utgångspunkt för någon säkrare bedömning av nästa års mustförbrukning.

De läskedrycksfabriker, som framställa äpplemustdrycker direkt av inköpt eller av dem själva producerad must, tillämpa i allmänhet en musthalt mellan lägst 20 och högst 35 å 40 procent. Där äppledrycken framställles av extrakt, försättes drycken i allmänhet med extrakt till en kvantitet, som svarar mot en musthalt av något över 20 procent i den färdiga drycken. I viss mindre omfattning nyttjas inom läskedrycksindustrien must eller extrakt av äpple för framställning av lemonader, vilka icke kunna karakteriseras som äppledrycker. I dessa och liknande drycker är musttillsatsen högst en eller annan procent.

I promemorian framhålles vidare, att kontrollstyrelsen hade med föranledande av uttalande av första särskilda utskottet i samband med behandlingen vid 1939 års urtima riksdag av proposition nr 81 — varigenom bland annat föreslogs införande av skatt å läskedrycker — och då icke heller annan outspädd natursaft beskattades, ansett fruktmust såsom icke skattepliktig vara. Detta hade emellertid endast gällt fruktmuster, som försålts utan tillsats av vatten eller med endast obetydlig sådan tillsats. Utgjorde fruktmusten endast en mindre del av drycken — exempelvis såsom enligt den förevarande framställningen 36 procent — eller hade musten försatts med kolsyra, hade emellertid enligt kontrollstyrelsens uppfattning skatteplikt förelegat. Utredningsmannen anför vidare härom.

Därest skattefrihet skulle medgivas för mustdrycker, varmed i detta sammanhang finge förstas läskedrycker, som innehålla äpplemust, komme detta att innebära en subventionering av mustindustrien, som härigenom försättes i ett förbättrat konkurrensläge. Detta skulle uppstå därigenom, att läskedrycksindustrien kunde betala ett högre pris för råvaran genom att skatt helt eller delvis icke behöfve erläggas för färdigvaran ävensom därigenom, att sagda industri på grund av ökade vinstmöjligheter, vilka bland annat kan sätta den i stånd att utvidga reklamverksamheten för mustdryckerna, kan höja omsättningen av dessa, varigenom mustindustriens avsätt-

ningsförhållanden i motsvarande mån förbättras. Huruvida mustindustrin för framtiden skall erhålla direkt subvention av statsmedel är en fråga som torde falla utanför förevarande utredning, då densamma synes böra prövas utifrån andra synpunkter, främst med beaktande av de svenska fruktodlarnas avsättningssvårigheter under goda fruktår. Vad innevarande års frukt-skörd beträffar är densamma enligt enstämmiga uppgifter kvantitativt otillräcklig för tillgodoseende av det normala behovet av bords- och matfrukt, varför frågan om understöd åt musterinäringen i avsikt att underlätta avsättningen av svensk frukt i varje fall icke kan vara aktuell under produktionsåret 1953/54.

Vad angår spörsmålet om och på vilket sätt skattefrihet ur tekniska synpunkter skulle kunna anordnas för läskedrycker, tillverkade av äpplemust, må till en början framhållas, att det icke låter sig göra att genomföra denna skattefrihet på så sätt, att läskedrycksskatten nedsättes för mustdryckerna allt efter den myckenhet äpplemust de innehålla. Det är nämligen icke möjligt att i praktiken i en färdig mustdryck kunna med tillräcklig noggrannhet, för att en skattenedsättning skall kunna grunda sig därpå, fastställa halten av fruktmust. Det vore visserligen möjligt att draga en gräns vid en viss musthalt hos drycken, där skattebefrielse skulle inträda, vilket kunde i någon mån förenkla kontrollen, men varest denna gräns skall gå, därom skulle meningarna säkert bli delade. Enligt den remitterade framställningen skulle skattefriheten avse drycker, vilka innehålla minst 36 procent fruktmust; enligt uppgifter lämnade från läskedrycksindustrin åter borde musthalten i läskedryckerna lämpligen ligga vid omkring 20 å 25 procent.

Den utvägen synes i stället i förekommande fall böra övervägas, att läskedryckstillverkare, som tillverkar mustdrycker, skulle äga att i den skattedeclaration, som han har att avge till kontrollstyrelsen för läskedrycksbeskattningen, göra avdrag, icke efter kvantiteten utlämnade färdiga mustdrycker, utan i stället efter den kvantitet äpplemust, som han under deklara-tionsperioden använt för tillverkningen av läskedrycker, varvid avdraget skulle beräknas efter den för läskedrycksskatten gällande skattesatsen. Genom stick-provsgranskning hos läskedryckstillverkarna i samband med rutinmässiga inspektioner torde med ledning av lagerhållning av must och färdiga mustdrycker samt tillverknings- och försäljningsbokföring kunna någorlunda tillfredsställande kontrolleras, att uppgiven kvantitet äpplemust verkligen nyttjats för framställning av läskedrycker. Det synes emellertid med en dylik anordning föreligga risk för skattesvek eller i varje fall ojämnhet i fråga om skattebefrielsen såtillvida, att äpplemusten kan ha varit försatt med vatten. Med hänsyn härtill bör gälla, att vid beräkning av skatteavdrag för förbrukad must omräkning i förekommande fall skall ske till utspädd must. Detta påkallar emellertid en definition å begreppet must. Även om en sådan definition kan angivas, komma svårigheter att föreligga, då det gäller att fastställa, huruvida den till läskedryckstillverkningen levererade musten verkligen förelegat i utspädd skick. Sveriges Vattenfabrikanters Riksförbund har rörande detta problem inhämtat utlåtande från aktiebolaget Stockholmsbryggeriers laboratorium. Enligt utlåtande skulle det erbjuda stora svårigheter att analytiskt påvisa, huruvida fruktmust utspäts med vatten. Riksförbundet har även införskaffat yttrande från Svenska institutet för konserveringsforskning, i vilket yttrande berörda svårigheter understrykas, samtidigt som det dock uttalas, att man för praktiskt bruk med nöjaktig noggrannhet torde kunna ange den ungefärliga mängden must i färdig läskedryck samt att vissa möjligheter skulle förefinnas att påvisa eventuella förfalskningar. I anslutning till dessa utlåtanden må framhållas, att en systematiskt genomförd analyskontroll å färdiga mustdrycker samt övrig hit-

hörande kontroll skulle bland annat av kostnadsskäl knappast vara genomförbar. I stället borde varje musteri åläggas skyldighet att på anfordran förete kontrollstyrelsen handlingar i form av exempelvis inköps-, tillverknings- och försäljningsböcker, ur vilka tillverkad och försåld kvantitet must kan inom vissa gränser beräknas. I regel ligger det också i läskedryckstillverkarens intresse, att inköpt must är av fullgod kvalitet. Även om den skisserade anordningen för skattelindring för läskedrycker innehållande must icke kan anses helt tillfredsställande ur kontrollsynpunkt, skulle den dock möjligen kunna prövas, om det befinnes angeläget, att helt eller delvis medge skattefrihet för äpplemustdrycker, som i annan form än ren fruktmust tillföras marknaden.

En särskild fråga är i förevarande sammanhang, på vilken väg skattelättnad skall anordnas för de fruktdrycker, som beredas av äpplemustkoncentrat, framställda vid extraktfabrik. Då detta koncentrat är berett av must och extraktberedningen i huvudsak innebär, att musten berövas större delen av sitt vatten — enligt uppgift erhålles av 6 kilogram must ungefär 1 kilogram extrakt — böra must och extrakt, berett av must, behandlas lika i förevarande hänseende. Därest läskedrycksindustrien skall äga göra avdrag vid redovisning av läskedrycksskatt för använd must, bör den i de fall mustextrakt nyttjas få göra avdrag för de kvantiteter extrakt, som förbrukas, därvid dock kvantiteterna skola omräknas till must.

Utredningsmannen framhåller slutligen, att den av honom skisserade tekniska anordningen skulle innebära, att musterinäringen — räknat efter den senaste tidens försäljningssiffror — komme att erhålla ett statligt ekonomiskt stöd av endast omkring 60 000 kr. för år. Även om mustförbrukningen inom läskedrycksindustrien vid en gynnsam utveckling och under förutsättning av goda fruktskördar skulle fördubblas eller måhända tredubblas, kunde det knappast anses motiverat att införa det omständliga förfarande, som en skattebefrielse i av utredningsmannen antydd form skulle innebära för att åstadkomma det avsedda understödjandet åt musterinäringen med så relativt blygsamma belopp.

Utredningsmannen finner sålunda, att övervägande skäl talade för att utvecklingen rörande förekomsten av mustdrycker och erfarenheterna rörande deras tillverkning och försäljning ytterligare borde avvaktas, innan frågan om skattelindring för dessa läskedrycker eller beredande av mera permanent statligt stöd på annat sätt för fruktmusteriernas produkter omprövades av statsmakterna.

I betraktande av det stora intresse, som tillhandahållandet av fruktdrycker av god kvalitet otvivelaktigt innebure, då det gällde att hålla tillbaka bruket av alkoholdrycker, anser utredningsmannen det emellertid vara motiverat att i samband med frågan om en eventuell allmän kampanj för minskat alkoholbruk undersöka, om icke medel borde anvisas av staten till en särskild reklamverksamhet till förmån för de inhemska fruktdryckerna. Spörsmålet härom fölle emellertid närmast inom området för den 1953 igångsatta utredningen angående en upplysningskampanj under övergångstiden efter ett eventuellt avskaffande av motbokssystemet.

III. Remissyttrandena.

A. Maltdrycker.

Den föreslagna avvecklingen av skatten å lagrat svagdricka har allmänt tillstyrkts av remissmyndigheterna.

Under framhållande av att ett tillhandahållande av en skattefri och därmed prisbilligare lagrad maltdryck av första klassen skulle kunna medverka till en minskning av konsumtionen av alkoholstarkare maltdrycker, tillstyrker *Kontrollstyrelsen* förslaget i denna del. Styrelsen understryker därvid utredningsmannens uttalande om svårigheterna att ernå en klar avgränsning mellan skattepliktig och skattefri maltdryck av första klassen.

Svenska bryggareföreningen yttrar.

Utredningen innehåller förslag om borttagande av den år 1948 av statsfinansiella skäl införda tillfälliga beskattningen av lagrat svagdricka. Ett sådant förslag är att hälsa med tillfredsställelse, då det jämväl skulle underlätta tillhandahållandet av vissa alkoholsvaga men extraktrika maltdrycker av en för vårt land ny typ, för vilken man vid bibehållen skatt icke kunnat påräkna någon nämnvärd omsättning i konkurrens med alkoholstarkare maltdrycker.

Även *socialstyrelsen* hälsar förslaget med tillfredsställelse. Då substitution mellan konsumtion av lättöl och av starkare maltdrycker torde förekomma i någon omfattning, kunde en sänkning av priset på lättöl därför medföra någon övergång av konsumtionen från alkoholstarkare till svagare drycker.

Jämväl *Sveriges centrala restaurangaktiebolag*, *Sveriges hotell- och restaurantförbund* och *Sveriges blåbandsförening* har yttrat sig i tillstyrkande riktning.

I fråga om avvägningen av skattesatsen beträffande maltdrycker av klass II har vissa erinringar framställts.

Kontrollstyrelsen anser att avvägningen icke bör göras beroende av ställningstaganden i fråga om högsta medgivna alkoholhalt eller stamvörtstyrka och förordar att skattesatsen för klass II bibehålles vid 42 öre per liter. Styrelsen anför härom.

I fråga om maltdrycker av klass II har utredningsmannen uttalat, att den nuvarande skattesatsen av 42 öre per liter är anpassad efter en övre alkoholgräns av 3,2 viktprocent och att, då denna gräns tills vidare är nedsatt till 2,8 viktprocent, skattesatsen skäligen borde sänkas med hänsyn till dryckens enklare kvalitet. I anslutning härtill och med beaktande av penningvärdets försämring, vilket verkat i motsatt riktning, har skattesatsen föreslagits sänkt till 39 öre per liter. Skulle alkoholhalten åter höjas till 3,2 viktprocent, borde enligt utredningsmannen även skattesatsen höjas. En dylik höjning borde emellertid för att underlätta en övergång från alkoholstarkare till alkoholsvaga drycker begränsas till 6 öre per liter. Skattesatsen skulle sålunda under denna förutsättning bli 48 öre per liter.

Enligt *Kontrollstyrelsens* uppfattning bör skattesatsen för en maltdryck av viss klass icke göras beroende av ställningstaganden i fråga om högsta

medgivna alkoholhalt eller stamvörtstyrka; i varje fall icke när ändringen såsom i det förevarande fallet understiger 0,5 viktprocent. Anledning torde icke heller föreligga att sänka den nuvarande skattesatsen, som sedan den 1 december 1950 utgör 42 öre per liter. Visserligen är en relativt stor prisskillnad mellan spritdrycker och maltdrycker önskvärd ur nykterhetspolitisk synpunkt, men den önskvärda prisspänningen torde kunna ernås genom den höjning av spritpriserna som förordats av 1952 års kommitté för indirekta skatter; i varje fall kan icke en prissänkning med ett eller annat öre per flaska öl vara av betydelse i detta sammanhang. Kontrollstyrelsen får sålunda för sin del förorda att skattesatsen för klass II, oberoende av en förhöjning av alkoholhalten med upp till 0,5 viktprocent, bibehålls vid 42 öre per liter.

För det fall att ölets alkoholhalt komme att fastställas till *högst 2,8 viktprocent* ifrågasätter *Sveriges centrala restaurangaktiebolag*, huruvida tillräckliga skäl att sänka skattesatsen föreligger. Såväl penningvärdeförämringen som den höjda levnadsstandarden torde innebära, att en sänkning med ett öre för tredjedels liter icke framstode såsom någon alltför betydande angelägenhet för konsumenterna. Att den föreslagna sänkningen skulle kunna stimulera konsumtionen av en alkoholsvagare dryck torde få anses uteslutet med hänsyn till sänkningens ringa storlek per flaska. För statsverket skulle sänkningen däremot innebära en minskning av intäkten å maltdrycksskatten med ett så pass stort belopp som cirka fem milj. kr.

Sveriges blåbandsförening avstyrker även den föreslagna sänkningen av skattesatsen.

Föreningen skattepliktiga bryggerier anser däremot, att om den lägre alkoholhalten fastställs, skatten bör sänkas ytterligare. Föreningen anför härom.

Skulle statsmakterna av skäl som ligga utanför föreningens bedömande komma att fastställa 2,8 viktprocent såsom högsta alkoholstyrka för öl, anser föreningen att skatten bör sänkas i ännu högre grad än vad utredningsmannen föreslagit, nämligen med fyra öre per flaska, d. v. s. tolv öre per liter. Enligt föreningens mening blir en dylik kraftig skattesänkning nödvändig om man över huvud taget ville använda ölkonsumtionen i nykterhetsfrämjande riktning. En så fadd och föga tilltalande måltidsdryck som den nuvarande pilsnern utgör har icke utövat och kommer heller icke i framtiden att utöva någon lockelse såsom ersättningsdryck för alkoholstarka drycker blott och bart genom sin existens. Skall en dylik dryck kunna locka till sig konsumenter i önskvärd nykterhetsfrämjande riktning måste den göras lockande genom andra medel, nämligen genom en kraftig prissänkning. Skatteinkomstbortfallet synes icke vara en faktor, som har någon avgörande betydelse för statsmakterna därest man går in för att definitivt fastställa 2,8 viktprocent såsom övre alkoholgräns för maltdrycker klass II. Skulle nämligen ett sådant fastställande äga rum måste nämligen den allt överskuggande — enligt föreningens mening felaktigt eller överdrivet tillämpade — faktorn komma att vara av nykterhetspolitisk art, i vilket fall skattebortfall icke får spela någon roll. Göres icke i ifrågavarande läge en speciellt kraftig prissänkning av den storleksordning föreningen här föreslagit kommer med största sannolikhet konsumtionen att relativt snabbt i stigande omfattning inriktas mot starköl och starkviner och ändå alkoholstarkare drycker, en utveckling som icke är önskvärd ur någon synpunkt.

Skulle en gräns för alkoholhalten av *högst 3,2 viktprocent* komma att fastställas, avstyrker föreningen den föreslagna skatthöjningen av 48 öre per liter. Föreningen föreslår i detta sammanhang införande av ett s. k. normalöl om 3,2—3,5 viktprocent alkohol, alternativt en extrakthalt om 10,5 procent med en oförändrad skattesats av 42 öre per liter. Det vore föreningens övertygelse att en dylik maltdryck med oförändrad skattebelastning komme att bliva ett viktigt led i den önskade förskjutningen till alkoholsvagare drycker beroende på en sannolik övergång hos många människor till ett sådant mera fylligt och välsmakande öl från drycker med större alkoholhalt.

Jämväl *Svenska bryggareföreningen* avstyrker förslaget i denna del och förordar i stället en sänkning av skatten. Föreningen yttrar, att av de av utredningsmannen framlagda förslagen till ändrad avvägning av rusdrycksbeskattningen exempelvis skatten å absolut rent brännvin, som vore den i vårt land vanligaste förekommande starkspriten, förslagits höjd med 32 öre per liter eller med 2,5 %, medan skatten å maltdrycker av 3,2 % alkoholstyrka höjts med 6 öre per liter eller 14 %. Det förefölle knappast troligt, att en dylik skatteavvägning skulle få den verkan som avsetts. Tillgängligt material rörande priselasticiteten gäve vid handen, att efterfrågan å spritdrycker vore mindre priskänslig än efterfrågan å maltdrycker. Utvecklingen av spritdrycks- och maltdryckskonsumtionen i vårt land, som hade att uppvisa en stark ökning av spritdryckerna, medan maltdryckskonsumtionen legat praktiskt taget stilla, bekräftade denna uppfattning. I promemorian framhölls vidare, att trots de väsentliga höjningar av maltdrycksskatten, som vidtagits sedan skattens tillkomst, omsättningen av maltdrycker icke minskat utan visat en tydligt stigande tendens. Detta uttalande vore baserat på i utredningen redovisade omsättningssiffror uttryckta i liter, men gäve icke något rättvisande utslag. En riktigare bedömningsgrund vore att välja konsumtionen av öl per invånare, och denna visade, att konsumtionen icke ökat trots att ölets realpris, såsom framginge av kontrollstyrelsens yttrande över 1944 års nykterhetskommittés betänkande, i dag vore endast ungefär 70 % av 1914 års realpris. En jämförelse av den totala konsumtionen i medeltal per år under 1920-talet med motsvarande siffror för tiden efter andra världskriget uppvisade en ökning av spritdrycksomsättningen med 30 % och en ökning av vinkonsumtionen med 100 %. Ökningen av ölkonsumtionen däremot begränsade sig till mindre än 20 %. Såsom framginge av Sveriges officiella statistik och nykterhetskommittés betänkande, hade konsumenternas realutgifter för spritdrycker i vårt land fördubblats sedan 1920-talet, medan realutgiften för maltdrycker av klass II vore praktiskt taget oförändrad. Denna ur de av nykterhetskommittén framförda synpunkterna mindre tilltalande konsumtionsutveckling måste bl. a. tillskrivas en för maltdryckerna ogynnsam avvägning av de i olika sammanhang företagna skatthöjningarna för drycker av olika typer.

För 3,2-procentiga maltdrycker hade förslagits en icke oväsentlig skatthöjning, vars verkningar på omsättningen ej torde kunna kompenseras av den kvalitetsförbättring, som skulle ernås genom en återgång till tidigare tillämplad alkoholhalt för maltdrycker av klass II. Att detta skulle medföra

konsekvenser ur statsfinansiell synpunkt kunde ej lämnas obeaktat. En sänkning av maltdrycksskatten kunde däremot förväntas medföra en viss omsättningsökning, vilken med sannolikhet skulle neutralisera den inverkan på statsinkomsterna, som en skattesänkning eljest förde med sig.

I detta sammanhang har föreningen även berört det av utredningsmannen gjorda uttalandet om en eventuell framtida strängare beskattning av maltdrycker av klass II som tillverkas med högre inbryggningsstyrka än för denna skatteklass gängse. Genom en högre beskattning av här avsedda drycker skulle man enligt föreningens förmanande ej blott handla stick i stäv mot ovan refererad princip om beskattning efter dryckens alkoholskadlighet utan direkt motarbeta vid upprepade tillfällen ur nykterhetssynpunkt uttalade önskemål om tillhandahållandet av extraktrika drycker med låg alkoholhalt.

Den föreslagna skattesatsen beträffande maltdrycker av klass III tillstyrkes i princip av *kontrollstyrelsen, Sveriges centrala restaurangaktiebolag* samt *systembolagens förtroendenämnd*.

Förtroendenämnden yttrar.

Beträffande den föreslagna skatten på starköl finner förtroendenämnden att densamma är väl avvägd i förhållande till skatten på lättvin. — — —

För att starkölet med framgång skall kunna konkurrera med de alkoholstarkare dryckerna synes det önskvärt, att priset icke sättes för högt. Ett pris av en krona per flaska inom utminutereringen synes vid jämförelse med nuvarande vin- och spritpriser icke böra överskridas.

Socialstyrelsen, Föreningen skattepliktiga bryggerier och Svenska bryggareföreningen har däremot framställt erinringar.

Enligt *socialstyrelsens* uppfattning framstode den föreslagna skatten på starköl såsom jämförelsevis hög. Om starkölet skulle i nämnvärd mån kunna ersätta brännvinet såsom rusdryck, måste priset å detta givetvis sättas så, att starkölet av konsumenterna uppfattades såsom relativt billigt i jämförelse med brännvin. Det av utredningsmannen framförda förslaget på denna punkt syntes dock icke vara grundat på överväganden härom.

Jämväl *Svenska bryggareföreningen* ifrågasätter den nykterhetsfrämjande effekten av den föreslagna beskattningen av starkölet och förordar att skatten sättes lägre. Föreningen anför härom.

I utredningen har föreslagits en skattesats av kr 1,35 per liter starköl samtidigt som lättvinerna föreslås bli beskattade med ca kr 2:— per liter. Då lättvinernas alkoholhalt i genomsnitt torde vara dubbelt så stor som starkölets, för vilket alkoholgränsen i nykterhetskommitténs betänkande maximerats till 4,5 viktprocent, skulle den föreslagna beskattningen för starkölet innebära, att ölalkoholen blir väsentligt hårdare beskattad än vinalkoholen, trots att den senare föreligger i en sammansättning och koncentration, som enligt vetenskapliga undersökningar visat sig ha en högre påverknings effekt än alkoholen i öl. Föreningen kan sålunda ej finna att utredningen vid avvägningen av skatten å starköl beaktat ovannämnda lättvinerna berörande omständigheter.

Utredningsmannen har med förslaget till beskattning av starköl ansett sig böra beakta framkomna farhågor ur nykterhetssynpunkt i samband med

försäljningen, vilka tagits som motiv till en väsentlig skatteskärpning. Föreningen anser, att med hänsyn till formerna för tillhandahållandet av starköl, dessa farhågor äro överdrivna och uppvägas av de fördelar, som nykterhetskommittén bl. a. anfört som motiv för sitt förslag om tillhandahållande av starköl, nämligen att en dylik dryck kan förväntas minska konsumtionen av starksprit, en uppfattning som för övrigt bestyrkts av erfarenheterna i Finland. Därest starkölet emellertid skall kunna bidra till en önskvärd konsumtionsförskjutning, måste enligt föreningens förmenande skatten å starkölet sättas väsentligt lägre än som föreslagits.

Föreningen skattepliktiga bryggerier förordar en högre skattesats. Föreningen påpekar till en början att starkölet enligt föreningens uppfattning gott kunde undvaras, därest ett fylligt och kvalitativt tillfredsställande normalöl om 3,2—3,5 viktprocent tillåtes. Skulle emellertid starkölet tillåtas och jämföras med viner ur kontroll- och försäljningssynpunkt borde även beskattningen jämföras med vinerna, d. v. s. då närmast ett prisbilligare lättvin. Starköl borde sålunda belastas med en skatt av 60 öre per flaska, d. v. s. 1: 80 kr. per liter, vilket i beskattningshänseende innebure samma skattebelopp som föreslagits för en flaska lättvin med ett utminuteringspris av 4 kronor.

Frågan om jämkning av tullsatserna för importerade maltdrycker har berörts av *systembolagens förtroendenämnd* och *generaltullstyrelsen*. Sistnämnda myndighet yttrar.

Tullen för maltdrycker (tulltaxenr 145—146; statistiska nr 323—324) uppgår nu, om varan inkommer på fat, till 69 öre per kilogram efter bruttovikten räknat och, om den inkommer på andra kärl, till 78 öre per liter. Malt-dryckerna äro således i tulltaxan icke uppdelade i klasser efter alkoholhalten. Det är vidare att märka, att tullen för alla maltdrycker på andra kärl än fat utgår med samma belopp som skatten för maltdrycker av tredje klassen.

Därest skatten differentieras såsom i betänkandet föreslagits, böra enligt styrelsens mening, särskilt om handeln med maltdrycker av tredje klassen skulle frigivas, de nuvarande tullsatserna icke lämpligen bibehållas oförändrade. Skäl tala för att malttaxan icke uppdelas i klasser efter alkoholhalten, som angivas i skatteförfattningen. Tullsatserna böra fastställas under iakttagande av att de skola innefatta dels belopp, som motsvara de nya skattesatserna, dels erforderligt tullskydd för den inhemska tillverkningen. Den nu gällande tullsatsen för maltdrycker på andra kärl än fat lämnar i fråga om maltdrycker av andra klassen, vilka drycker utgöra den huvudsakliga importvaran, den inhemska tillverkningen ett skydd av 78 öre — 42 öre, det vill säga 36 öre per liter.

Rörande avvägningen av tullsatserna å maltdrycker har *kommerskollegium* i en den 3 februari 1954 dagtecknad underhandspromemoria framhål-lit följande. Då frågan om tullbeskattning av maltdrycker för närvarande vore föremål för utredning av 1952 års tulltaxekommitté borde man utgå från den nu gällande tullsatsen 78 öre per liter. Kollegium hade under hand från Svenska bryggareföreningen inhämtat vissa uppgifter rörande tillverknings- och försäljningskostnader. Som bas för beräkningarna, pris-index = 100, hade satts det f. n. tillämpade typpriset på maltdrycker klass

II, varvid med typpris avsåges den vanligast förekommande noteringen till återförsäljare 35 öre per 33 cl inkl. 14 öre skatt. För klass I och III bleve motsvarande index då 90 resp. 143. I avvaktan på tulltaxekommitténs förslag har kollegium föreslagit, att tullskyddet måtte differentieras i enlighet med angivna prisindex och följande sammanställning.

Klass		Pris-index	Tullskydd f. n.	Tullskydd förslag	Skatt	Tullsats
I	.....	90		32	—	32 öre/liter
»	II	100	36	36	42	78 »
»	III	143		51	135	186 »

B. Läskedrycker.

Den föreslagna sänkningen av läskedrycksskatten från 21 öre till 15 öre per liter lämnas utan erinran av *Sveriges centrala restaurangaktiebolag och Sveriges hotell- och restaurantförbund*.

Socialstyrelsen framhåller, att ett bibehållande av läskedrycksbeskattningen torde sakna betydelse från nykterhetssynpunkt, enär någon av prissättningen föranledd övergång från konsumtionen av alkoholdrycker till helt alkoholfria drycker icke torde vara att påräkna.

Jämväl *kontrollstyrelsen* ställer sig tveksam till möjligheterna att genom en mindre skattesänkning å läskedrycker kunna till någon del överföra konsumtionen från alkoholhaltiga till alkoholfria drycker. För att ernå en förskjutning i konsumtionen från alkoholhaltiga drycker till läskedrycker torde enligt styrelsens mening erfordras, att läskedrycksskatten i sin helhet slopades. Då styrelsen utginge från att detta främst med hänsyn till budgetläget och pågående skatteutredning icke vore genomförbart, ansåge styrelsen sig böra avstyrka den förordade skattesänkningen.

Sveriges vattenfabrikanters riksförbund föreslår — med instämmande av *Svenska bryggareföreningen* — i första hand ett borttagande av läskedrycksbeskattningen i dess helhet. I andra hand förordas att skattesatsen sättes betydligt under det av utredningsmannen föreslagna beloppet. Förbundet anför.

När skatt å läskedrycker infördes 1940 fastställdes skattesatsen till 10 öre per liter; 1941 höjdes den till 12 öre, 1948 till 18 öre och 1950 till 21 öre per liter. Läskedrycksskatten är alltså mer än fördubblad på 10 år och utgör nu en betydande del av läskedryckernas relativt ringa produktvärde.

Efter nedgången under de första åren efter skattens införande uppvisar läskedryckskonsumtionen fram till 1948 en oavslutlig stegring. Denna torde emellertid få tillskrivas faktorer, vars konsumtionsbefrämjande verkan varit starkare än skattens hämmande verkan. Bland dessa faktorer må förutom den höjda levnadsstandarden främst nämnas den smidiga sockerransoneringen under krisåren, vilken gjorde det möjligt att tillhandahålla läskedrycker med enbart socker som sötningsmedel. Icke minst betydelsefullt för den gynnsamma utvecklingen var vidare att skattesatsen under dessa år var begränsad till 12 öre per liter.

Utvecklingen av läskedryckskonsumtionen efter 1948 kännetecknas av en viss stagnation. Anledningen till denna kan givetvis icke med säkerhet an-

givas, men det är förbundets uppfattning att särskilt höjningen av läskedrycksskatten nämnda år till 18 öre per liter varit en väsentligt bidragande orsak. Vid sidan av skattehöjningen medgav PKN 1948 även en ökning av handelns marginaler å läskedrycker med belopp motsvarande skattehöjningen. Läskedryckerna kom därför att på en gång få vidkännas en prishöjning med inte mindre än 12 öre per liter. Detta blev för mycket och den tidigare expanderande konsumtionsutvecklingen bröts. Läskedryckerna visade sig vara mer priskänsliga än som antagits. — — —

Vid den höjd, läskedrycksskatten nu nått, är varje sänkning välkommen och ägnad att stimulera läskedryckskonsumtionen. Det förefaller emellertid förbundet som om utredningen gått alltför försiktigt fram och endast toppat de allra största ojämnheterna i den nuvarande skatteavvägningen mellan de berörda dryckesgrupperna.

Utredningen har enligt förbundets mening icke gjort den fria skatteavvägning ur nykterhetsfrämjande synpunkt, som direktiven givit anledning vänta, utan varit alltför bunden av statsfinansiella hänsyn, när det gällt att bedöma skattebelastningen för de enskilda dryckesgrupperna. — — —

Förbundet finner förslaget att lagrade maltdrycker klass I fritages från beskattning vara helt i överensstämmelse med direktiven för utredningen, men anser samtidigt att inte bara samma utan t. o. m. starkare skäl föreligger för en skattebefrielse för läskedrycker. Om man genom en omfördelning av beskattningen vill söka inrikta konsumtionen på alkoholfria och alkoholsvagare drycker, bör väl de alkoholfria dryckerna först av alla befrias från beskattning.

Även bortsett från nykterhetspolitiska synpunkter finner förbundet det oriktigt att läskedrycker är beskattade. Läskedrycker är nämligen numera ett ordinarie livsmedel i hushållen och bör lika litet som övriga sådana livsmedel vara underkastade beskattning. Av den samlade läskedryckskonsumtionen sker nära tre fjärdedelar i hemmen. 41 % härav konsumeras i samband med måltider. Läskedryckerna ha således kommit att inta en alltmer framträdande plats bland måltidsdryckerna.

Med stöd av vad ovan anförts vill förbundet därför hemställa att läskedryckerna i likhet med övriga alkoholfria drycker helt fritages från beskattning. Om detta emellertid av statsfinansiella skäl icke skulle anses möjligt, hemställer förbundet, som nästa alternativ, att skattesatsen sättes så lågt som möjligt, betydligt under det av utredningen föreslagna beloppet. En sådan kraftig skattesänkning skulle enligt förbundets mening få en stimulerande effekt på konsumtionen och leda till en konsumtionsökning, som skulle göra att den totala skatteintäkten av läskedrycker icke skulle komma att avsevärt minskas.

I detta sammanhang vill förbundet även peka på tvenne andra omständigheter, vilka utgör ytterligare starkt stöd för förbundets yrkande, nämligen den frestelse till att söka undandraga skatt som förefinnes samt den diskriminering i förhållande till närliggande alkoholfria drycker, som den nuvarande beskattningen av läskedrycker innebär.

Det ligger i sakens natur att en så hög skatt som 7 öre per 1/3 literflaska utgör en stark frestelse, särskilt för företag som arbetar under knappa omständigheter, att i sin skattedeklaration uppge lägre tillverkning än den faktiska för att därigenom förbättra rörelseresultatet. Det är förbundets uppfattning att antalet sådana fall ökat under senare år. De i föl genomförda ändringarna av läskedrycksskatteförordningen i syfte att utvidga kontrollbefogenheterna för Kontrollstyrelsens tjänstemän vittna om samma erfarenhet. Enligt förbundets mening kan man emellertid icke ens med de mest ingripande kontrollåtgärder uppnå en fullt betryggande kontroll vid kon-

sumtionsvarubeskattningen. En viss möjlighet att undandraga skatt kommer därför alltid att finnas och frestelsen att utnyttja denna ökar med skattens höjd.

En beskattning av läskedrycker diskriminerar dessa i förhållande till närstående alkoholfria drycker framställda av frukt- och bärsafter och juicer. Skillnaden mellan dessa drycker och en läskedryck är oftast endast den, att läskedrycken är kolsyrad och levereras i butelj i utspätt, konsumtionsfärdigt skick. Till läskedrycker, alltså skattepliktiga alkoholfria drycker, hänföres enligt utredningen även fruktsafter i konsumtionsfärdigt skick, t. ex. lingondricka. Konstituerande för skatteplikten är sålunda att drycken levereras till konsumenten i utspätt, konsumtionsfärdigt skick. Om konsumenten i stället endast köper saft- eller fruktjuicekoncentratet och själv blandar drycken, blir denna skattefri. Den fördel ur allmän synpunkt, som ligger däri att läskedryckerna blandas av tillverkaren under hygienisk kontroll och med analyserat och godkänt vatten, diskriminerar dem till en beskattning, som ställer dem i ett sämre läge i konkurrensen med de övriga alkoholfria dryckerna.

Tidigare har detta ur rättvisesynpunkt mindre tillfredsställande förhållande kanske ej betytt så mycket. Men allteftersom utvecklingen går framåt inom saft- och juiceområdet, framstår den ur skattesynpunkt olika behandlingen av de sinsemellan så närstående dryckerna, de av tillverkaren utspädda saftläskedryckerna och de av konsumenten utspädda saft- och juicekoncentraterna, alltmer diskriminerande för de förra. — — — Förbundet finner det icke rimligt och rättvist att den svenska läskedrycksindustrien belastas med en betungande beskattning, medan de till landet importerade närstående dryckerna av saft- och juicetyper äro skattefria. Ur rättvisesynpunkt bör alla alkoholfria drycker i beskattningshänseende behandlas lika.

Jämväl *Sveriges blåbandsförening* ifrågasätter en ytterligare sänkning av skattesatsen.

Frågan om en skärpt beskattning av koladrycker beröres i ett flertal yttranden.

Socialstyrelsen säger sig icke ha någon uppfattning om riktigheten av utredningsmannens uttalande att ifrågavarande drycker mindre vore att anse såsom läskedrycker än såsom stimulerande njutningsmedel. Styrelsen finner sig emellertid böra framhålla, att förutsättningen för en specialbeskattning av koladryckerna torde böra vara, att konsumtionen av dessa drycker lätt kan bli föremål för vanebildning på grund av dryckernas sammansättning.

En skärpt beskattning förordas av *kontrollstyrelsen*, *medicinalstyrelsen* och *Föreningen skattepliktiga bryggerier*.

Kontrollstyrelsen yttrar.

För koladrycker har utredningsmannen ifrågasatt en särskild skattesats av 50 öre per liter. *Kontrollstyrelsen* får i anslutning till utredningsmannens uttalanden beträffande koladryckernas karaktär av stimulerande njutningsmedel förorda, att dessa drycker göras till föremål för särbeskattning. Huruvida den av utredningsmannen nämnda skattesatsen, 50 öre per liter, kan anses väl avvägd med hänsyn till de anförda skälen för en skärpt beskattning undandraget sig *kontrollstyrelsens* bedömande.

Medicinalstyrelsen framhåller, att styrelsen, för att medverka till begränsning av en ur allmän hälsosynpunkt icke önskvärd konsumtion av

koffeinhaltiga läskedrycker principiellt ville tillstyrka den ifrågasatta merbeskattningen av läskedrycker av denna typ. Om koffein inginge i en koldryck torde det i och för sig icke bidra till dryckens smak. Ur hygienisk synpunkt hade det emellertid ansetts innebära bestämda fördelar att våra läskedrycker icke innehölle stimulerande ämnen som koffein. Även om koffeinet i och för sig icke inginge i skadlig mängd, torde det icke vara utan betydelse och ha viss benägenhet att verka vanebildande. En sådan tillvänjning vore ägnad att väcka betänkligheter med hänsyn till det här i landet förekommande kaffemissbruket och den höga kaffeförbrukningen i övrigt. Det fanns människor, på vilka även små kvantiteter koffein utövade relativt stark verkan — särskilt barn. Här avsedda koldrycker komme sannolikt att mest användas av barn och ungdom, vars konsumtionsvanor måhända ännu ej i någon högre grad fixerats. Medicinalstyrelsen hade därför vid upprepade tillfällen framhållit, att den icke önskade medverka till införandet av koldrycker i landet.

Föreningen skattepliktiga bryggerier föreslår att koldryckerna åsättes dubbel beskattning i förhållande till övriga läskedrycker, enär de enligt föreningens mening icke kunde räknas till vanliga ordinära läskedrycker, eftersom de innehölle för människokroppen stimulerande och delvis skadliga ämnen såsom koffein och fosforsyra.

I avstyrkande riktning uttalar sig *statens institut för folkhälsan*, *Svenska bryggareföreningen*, *Sveriges vattenfabrikanters riksförbund* samt *Mineralvattenaktiebolaget Tre Kronor m. fl.*

Statens institut för folkhälsan anför.

Utredningsmannen har anført att vissa skäl kan tala för en förhöjd skatt på koldrycker, men har dock icke ansett sig böra framlägga något direkt förslag därom. Med läskedrycker förstås enligt utredningen »i allt väsentligt kolsyrate alkoholfria drycker, vilka indelas i mineralvatten och söta läskedrycker». Koldryckerna tillhör den senare typen, vilkas huvudbeståndsdelar utgörs av vatten och socker. Halten av sistnämnda ämne bestämmer praktiskt taget dryckernas näringsvärde. Härutöver innehåller de söta läskedryckerna olika ämnen, som ger dem deras speciella smak och utseende. En stor del av de svenska söta läskedryckerna är av frukttyp, men det finns av gammalt också andra, t. ex. sockerdricka och ingefärsdricka. På senare tid har söta läskedrycker av kolutyp börjat användas i större utsträckning än tidigare, ehuru konsumtionen, såsom framgår av utredningen, hittills varit ganska obetydlig och sannolikt utgör endast omkring 3 % av hela läskedrycksförbrukningen. I likhet med åtskilliga andra söta läskedrycker innehåller även koldryckerna syror.

Naturligtvis kan inte den omständigheten att det här rör sig om en för vårt land relativt ny typ av söta läskedrycker i och för sig utgöra anledning till att ge den en särställning i beskattningshänseende. Utredningsmannen framhåller, att koldryckerna innehåller koffein samt — i regel — fosforsyra, och att de därför i beskattningshänseende icke helt bör jämföras med övriga läskedrycker, utan snarare torde kunna betraktas som stimulerande njutningsmedel, vilka vid beskattningen bör bedömas på särskilt sätt.

Till en början vill institutet framhålla att det från dessa utgångspunkter torde komma att stöta på betydande svårigheter att på ett tillfredsställande sätt definiera begreppet koldrycker. Det finns nämligen sådana med och

utan fosforsyra och sådana med — och i vart fall utomlands — utan koffein. Ej heller torde någon annan för analys lättillgänglig beståndsdel kunna betecknas som enbart tillhörande denna typ av läskedrycker. I själva verket torde man vid avgörandet om en söt läskedryck skall merbeskattas i praktiken bli nödsakad att antingen utgå från benämningen (varumärket) eller från en relativt subjektiv smak- och utseendebedömning.

Som syratillsats till söta läskedrycker används här i landet vanligen vinsyra eller citronsyra. I äldre tider användes också här fosforsyra, vilket fortfarande sker mångenstädes i utlandet. Anledningen till att tillsats av fosforsyra under några år före den nya livsmedelsstadgans ikraftträdande varit förbjuden var, att det förekommit, att fosforsyra i allt för hög koncentration satts till andra livsmedel än läskedrycker. Enligt nu gällande bestämmelser är tillsatsen maximerad på ett sådant sätt, att den måste anses helt oskadlig. Att lägga fosforsyrahalt till grund för en beskattning torde ej vara möjligt, därför att om en läskedryck samtidigt surgjorts med annan syra, t. ex. vinsyra, bildas fosforsyra av i extraktet ev. normalt förekommande fosfat. Såsom ovan nämnts finns det också koladrycker utan tillsats av fosforsyra.

Då det gäller koffein, som är att betrakta som ett stimulerande ämne, har man uppenbarligen att vid sitt ställningstagande fästa avgörande avseende vid den halt i vilken ämnet förekommer. Genom beslut av kommerskollegium i samråd med representanter för medicinalstyrelsen, veterinärstyrelsen och statens institut för folkhälsan har denna maximerats till 0,015 %. Det torde inte kunna antagas att denna mängd under normala förhållanden skulle kunna bli skadlig. På grund härav torde den omständigheten, att dessa drycker innehåller koffein, icke böra föranleda, att de sätts i särställning till andra koffein- eller teobrominhaltiga födoämnen, såsom kaffe, te och kakao samt produkter därav. Det må också nämnas, att då det enligt gällande bestämmelser är tillåtet att sätta små mängder av koffein till livsmedel, det skulle kunna tänkas förekomma att koffein sätts till någon annan typ av läskedrycker än till dem av kolatyp. De förra skulle då enligt skatteförslagets utformning vara befriade från tilläggs-skatt, medan en dryck av kolatyp utan koffein skulle tilläggsskattas.

Sveriges vattenfabrikanters riksförbund yttrar bland annat.

Ett konsekvent genomförande av en skärpt beskattning för läskedrycker innehållande koffein och fosforsyra skulle leda till en differentiering av läskedrycksbeskattningen som — om den ur kontrollsynpunkt över huvud taget är genomförbar — skulle avsevärt komplicera skattekontrollen.

Förbundet finner det vidare överraskande att utredningen i nu förevarande sammanhang — där det gäller att genom en omfördelning av dryckesbeskattningen söka främja konsumtionen av alkoholfria och alkoholsvaga drycker — tar upp frågan om en skärpning av beskattningen av vissa av de alkoholfria dryckerna. Utredningen har tydligen varit medveten om denna bristande konsekvens, när den avstått från att avge ett direkt förslag i frågan.

Koladrycker innehållande koffein och fosforsyra blev tillåtna för tillverkning och försäljning i vårt land den 1 januari 1953, sedan kommerskollegium fr. o. m. samma dag godkänt dessa båda ämnen i vissa begränsade mängder som tillsatser till läskedrycker. Härefter har denna typ av läskedrycker i allt större utsträckning utförts i marknaden och, såvitt man kan se, fått ett uppskattat mottagande från allmänhetens sida.

Tillverkningen av koladrycker grundar sig sålunda för industriens del på myndigheternas ställningstagande till dessa drycker. När de båda ämnena

koffein och fosforsyra godkändes som tillsatsämnen, avsåg godkännandet som tidigare nämnts alla slags läskedrycker och någon åtskillnad gjordes då icke mellan koladrycker och övriga läskedrycker. Industrien utgick därvid givetvis från att någon åtskillnad heller icke skulle göras i fråga om beskattningen, utan att för koladrycker skulle gälla samma skatt som för övriga läskedrycker.

Det är från denna utgångspunkt, som tillverkningen av koladrycker upptagits med de betydande kapitalinvesteringar detta krävt. Om en skatteskräpning för koladrycker skulle anses befogad, borde detta ha övervägts av myndigheterna redan i samband med godkännandet av dessa drycker, så att industrien fått tillfälle att ta hänsyn därtill vid sin planering av tillverkningen. Som av den tidigare redogörelsen framgår, är skattens höjd av väsentlig betydelse på grund av läskedryckernas priskänslighet. Det bör i detta sammanhang nämnas att den i prohibitivt syfte införda skärpningen av kolabeskattningen i Danmark genomfördes, innan tillverkningen av koladrycker i egentlig mening upptagits. Skärpningen har där även fått åsyftad verkan och hållit nämnda drycker borta från landet. Det är emellertid en väsentlig skillnad mellan detta fall och vårt fall i Sverige, där koladryckerna efter vederbörligt ställningstagande från myndigheternas sida redan är etablerade i marknaden.

Förbundet tar för sin del sålunda bestämt avstånd från varje form av differentiering av läskedrycksskatten, vare sig det gäller skärpning eller lindring av skatten, och anser att om läskedryckerna skall vara beskattade, skattesatsen skall vara lika för alla läskedrycker oberoende av smaktyp. Med anledning härav och på i övrigt ovan anförda grunder vill förbundet avstyrka den skärpning av beskattningen av koladrycker, som av utredningen ifrågasatts.

Liknande synpunkter anföres av *Mineralvattenaktiebolaget Tre Kronor m. fl.*, som bland annat uttalar.

En särbehandling i beskattningsavseende, sådan den här diskuterade, måste antagas komma att få åtskilliga *icke önskvärda följder i ekonomiskt avseende*, vartill man icke gärna kan underlåta att ta hänsyn vid bedömandet av frågan. Sedan saluförande i Sverige av Coca-Cola som läskedryck tillåtits av vederbörande myndigheter i slutet av år 1952, har vi var för sig anskaffat och iordningställt fastigheter och utrustning, som erfordras för att kunna tillverka Coca-Cola, och i övrigt byggt upp en organisation för att kunna saluföra och distribuera drycken. Detta har inneburit, att vi lagt ned betydande kapital i fabriksanläggningar, maskiner, bilar, lådor och flaskor samt anställt personal med uppgift att sköta verksamheten. Det förtjänar framhållas, att i företagen arbetande kapital är heltigenom svenskt och att huvuddelen av maskinutrustningen liksom alla bilar, flaskor och lådor samt de flesta av de råvaror och förbrukningsartiklar, som kommer till användning i vår rörelse, tillverkas i Sverige. Det enda undantaget härvidlag utgör det koncentrerade extrakt, som kommer till användning vid framställning av drycken. Detta importeras utifrån men representerar endast en ringa del av varans pris. En särbeskattning, som skulle drabba Coca-Cola, skulle i grund förändra förutsättningarna för vår verksamhet. Läskedryckerna är nämligen, såsom utredningsmannen också påpekat, särskilt priskänsliga, och en av beskattning föranledd prishöjning på vår produkt kan därför väntas få ödesdiga följder för vår försäljning och även medföra att rörelsen åsamkas sådana förluster, att de gjorda investeringarna går förlorade. En minskning eller ett upphörande av vår verksamhet skulle också komma att medföra sämre arbetstillfällen hos oss och mindre inköp från våra leveran-

törer samt dessutom förorsaka en nedgång i omsättningen hos våra återförsäljare, för vilka läskedryckerna representerar en icke oväsentlig del i rörelsen. För oss själva samt våra leverantörer och återförsäljare skulle konsekvensen således bli en ekonomisk diskriminering, som måste föranleda allvarliga gensagor.

Men en särbeskattning, som drabbar Coca-Cola, måste också komma att möta *invändningar från konsumenternas sida*. Läskedryckerna överlag har genom god kvalitet och lågt pris vunnit allmänhetens uppskattning och konsumeras numera i stora kvantiteter av alla befolknings- och åldersgrupper, kanske speciellt dock av ungdom och personer med lägre och moderata inkomster. Läskedryckerna användes såväl vid måltider som till förfriskning mellan måltiderna i såväl vardagliga som festliga sammanhang och utgör således ett befast inslag i allmänhetens vanor. Genom att de förekommer i en mångfald olika typer, erbjuder de stora möjligheter att tillfredsställa olika smakriktningar hos konsumenterna. En särbeskattning av speciella sådana drycker skulle emellertid vara ägnad att begränsa konsumenternas valmöjligheter och således icke gärna kunna uppfattas som något annat än ett försök att dirigera eller inskränka konsumtionen, varför något fog icke finnes.

Även *ur allmän synpunkt* måste det anses *betänkligt* med en särbeskattning av Coca-Cola, då fråga här är om en för Sverige ny men över hela världen välkänd och uppskattad alkoholfri dryck, som enligt vår uppfattning bör kunna spela en icke obetydlig roll, då det gäller att utveckla och vidmakthålla hyfsade dryckesvanor.

Som tidigare omnämnts har en framställning av *Sveriges musteriförbund* m. fl. angående skattefrihet för läskedrycker av äpplen med en musthalt av minst 36 procent, behandlats i promemorian. Över utredningsmannens förslag i detta hänseende har musteriförbundet avgivit yttrande, vari framhålles bland annat följande. En sanering av marknadsförhållandena för svensk frukt förutsatte ett industriellt tillvaratagande i tillräcklig omfattning av de sortiment, som vore mindre lämpade för direkt konsumtion. Vid sidan av frukt till konservindustrien utgjorde mustfabrikationen det avsättningsområde, som främst kunde komma i fråga för fabriksfrukten. Marknaden för fruktmusten för direkt konsumtion vore dock otillräcklig. Under senaste år hade därför ansträngningar gjorts att introducera musten på läskedrycksmarknaden genom framställning av en kolsyrad läskedryck innehållande ren fruktmust. Vid överläggningar med Sveriges vattenfabrikanters riksförbund hade förbundet ställt i utsikt, att åtgången av äpplemust för läskedrycksändamål skulle belöpa sig till 530 000 liter under det närmaste året. En försäljning av denna storleksordning kunde dock uppnås endast under den förutsättningen, att genom skattefrihet eller en häremot svarande subvention läskedrycken kunde saluföras till konkurrenskraftiga priser. I anslutning till utredningsmannens uttalande att den ifrågasatta skattefriheten vid nuvarande omsättning skulle tillföra musterinäringen ett årligt belopp av allenast 60 000 kronor har musteriförbundet förklarat, att även nämnda belopp vore väsentligt för den under blygsamma ekonomiska villkor arbetande musterinäringen. Tillverkningen befunde sig dessutom i begynnelsestadiet, varför

några slutsatser knappast kunde dragas av hittills tillgängliga omsättnings-siffror. En skattefrihet för ifrågavarande läskedrycker sammanföle med de principer i fråga om äpplemustet, som fastslagits genom 1939 års riksdagsbeslut beträffande beskattningen av läskedrycker. 1944 års nykterhetskommitté framhölle ävenledes att konsumtionen av alkoholfria fruktmuster och läskedrycker ur nykterhetssynpunkt borde uppmuntras. Musteriförbundet ansåge liksom utredningsmannen att skattefriheten skulle baseras på den kvantitet äpplemust som läskedrycksfabrikanterna använt för tillverkning av läskedrycker under en viss period. Alternativt föresloges — för det fall att kontrollåtgärderna vid skattebefrielse skulle anses bli alltför komplicerade — att en subvention motsvarande den eljest utgående skatten skulle utbetalas till de musterier, som levererat must, med visst belopp per liter must.

Kontrollstyrelsen finner i likhet med utredningsmannen, att frågan om statsunderstöd åt musterinäringen genom skattelindring eller direkta bidrag borde anstå tills ytterligare erfarenheter vunnits rörande tillverkningen och försäljningen av mustdrycker. Kontrollstyrelsen framhåller därvid, att styrelsen visserligen funne den av utredningsmannen skisserade anordningen för genomförande av viss skattefrihet för mustdrycker tekniskt möjlig men att styrelsen för sin del måste avstyrka, att musterinäringen skattevägen bereddes det begärda understödet. Härvid hade styrelsen särskilt beaktat de av utredningsmannen antydda kontrollsvårigheterna. För erhållande av en tillfredsställande kontroll skulle det nämligen bli erforderligt för styrelsen att utöva viss tillsyn över leverantörerna av must, vilket med hänsyn bl. a. till det stora antalet mindre musterier skulle bli relativt betungande. Vid ett genomförande av den ifrågasatta skattefriheten skulle statsverket komma att åsamkas kontrollkostnader, som kunde beräknas bli oproportionerligt stora i förhållande till det belopp skattebefrielsen skulle gälla, av utredningsmannen beräknat till 60 000 kronor för år. Därest understöd funnes böra beviljas denna näring av nykterhetspolitiska eller andra skäl, borde enligt kontrollstyrelsens mening detta ske på annat sätt.

Sveriges vattenfabrikanters riksförbund avstyrker av principiella skäl att här ifrågavarande läskedrycker sättes i en privilegierad ställning. Förbundet yttrar.

I likhet med utredningen anser förbundet att en skattefrihet för läskedrycker tillverkade av äpplemust är liktydig med en subventionering åt svensk fruktodling. En sådan premiering är av föga eller ingen betydelse såsom åtgärd i nykterhetsfrämjande syfte, enär den i detta hänseende skulle bli i det närmaste utan effekt. För närvarande utgör nämligen nämnda slag av drycker mindre än 2,5 % av den totala läskedryckstillverkningen och även om omsättningen av dem efter en sådan premiering skulle öka, skulle den ändå komma att förbli en relativt obetydlig del av den samlade läskedrycks-konsumtionen. Skall man effektivt kunna leda konsumtionen över på alkoholfria drycker, måste de stora av allmänheten uppskattade dryckesgrupperna premieras, sålunda även drycker beredda av utländska frukter och bär såsom apelsin, grapefrukt och andra citrusfrukter.

Rent principiellt anser förbundet det oriktigt att viss dryck eller vissa drycker premieras framför andra. — — —

Med åberopande av vad sålunda anförts vill förbundet för sin del av principiella skäl bestämt avstyrka att läskedrycker beredda av svensk frukt- eller bärmust sättes i en privilegierad ställning genom att beviljas skattefrihet eller skattelindring i förhållande till övriga läskedrycker. Detta skulle innebära en skattedifferentiering. Förbundet vill i detta hänseende hänvisa till vad förbundet anförts beträffande en differentiering av skatten för coladrycker. De skäl, som där anförts mot en sådan anordning, kan med samma styrka åberopas i detta fall.

Om det, trots de principiella betänkligheter som anförts däremot, likväl skulle övervägas att premiera läskedrycker beredda av svensk frukt- och bärmust, hemställer förbundet att denna premiering ges formen av en direkt subvention av statsmedel, som utgår till musterierna och icke läskedryckstillverkarna.

Sveriges pomologiska förening och *Svenska fruktföreningen u. p. a.* förordar skattebefrielse. Föreningarna framhåller, att eftersom svenska frukter och bär på grund av bl. a. klimatologiska förhållanden besutte utomordentligt fördelaktiga konsumtionsegenskaper torde det få anses välbetänkt att på alla sätt underlätta och gynna deras omsättning i vårt folkhushåll.

Jämväl *Sveriges blåbandsförening* är av den uppfattningen att skattebefrielse borde medges för ifrågavarande typ av läskedrycker.

IV. Departementschefen.

Såsom inledningsvis omnämnts har de av utredningsmannen framlagda förslagen rörande ändrad avvägning av beskattningen av spritdrycker och vin redan behandlats i den tidigare i år avlämnade propositionen nr 28. Nu återstår sålunda att ta ställning till den i promemorian förordade omläggningen av skatterna å maltdrycker och läskedrycker.

Vad först angår beskattningen av *malt drycker* av första klassen har utredningsmannen föreslagit att den år 1948 införda tillfälliga skatten å vissa maltdrycker av första klassen (lagrat svagdricka) nu borttages. Detta förslag har allmänt tillstyrkts av remissinstanserna. Svenska bryggareföreningen har särskilt understrukit att ett borttagande av skatten skulle underlätta tillhandahållandet av vissa alkoholsvaga men extrakrika maltdrycker av en för vårt land ny typ. Även enligt min uppfattning skulle ett skattefritt och därmed prisbilligare lättöl — särskilt som måltidsdryck — ha vissa möjligheter att ersätta öl med högre alkoholhalt och jag tillstyrker därför förslaget om skattens borttagande. Ett bifall härtill kommer att medföra ett inkomstbortfall för staten av ca 1 miljon kronor om året. Skattefriheten bör genomföras redan från och med den 1 juli 1954.

Beträffande skattesatsens avvägning för maltdrycker av andra klassen har i promemorian framförts två alternativ. Under förutsättning av bibehållen alkoholhalt av högst 2,8 viktprocent förordas en sänkning av skatten från 42 till 39 öre per liter. Skulle alkoholgränsen däremot komma att

bestämmas högre, t. ex. till 3,2 viktprocent, har utredningsmannen ansett en höjning av skatten till 48 öre per liter befogad. Den föreslagna sänkningen av skattesatsen till 39 öre har motiverats med att den nu gällande skattesatsen vore avpassad med hänsyn till en övre alkoholgräns av 3,2 viktprocent.

Såsom tidigare framhållits har jag i propositionen nr 151 föreslagit, att alkoholhalten för det vanliga ölet skall bibehållas oförändrad vid 2,8 viktprocent. Jag kan emellertid icke finna, att denna omständighet i och för sig utgör tillräcklig anledning att sänka skatten. Enligt min mening måste avvägningen av skattesatsen helt ske med utgångspunkt från nu aktuella förhållanden. Genom förändringen i penningvärdet sedan december 1950, då den nuvarande skattesatsen fastställdes, har i själva verket en reducering av beskattningen redan kommit till stånd. Vidare bör beaktas att vid ett genomförande av det tidigare i år framlagda förslaget om höjning av spritskatterna spännvidden i priset mellan spritdrycker och maltdrycker kommer att öka ganska avsevärt. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förordna, att skatten å maltdrycker av andra klassen bibehålles vid sin nuvarande nivå eller sålunda 42 öre per liter.

I fråga om starköl innebär det av mig tidigare i dag framlagda förslaget, att sådant öl skall få säljas till allmänheten i utminuteringsaffärer och på spritrestauranger. Den nuvarande skattesatsen för maltdrycker av tredje klassen — 78 öre per liter — har icke avvägts efter nykterhetspolitiska grunder. Som bekant får ju starköl för närvarande endast försäljas å apotek mot läkarrecept. Genomföres förslaget om friare försäljning av starköl kommer frågan om beskattningen av detta öl i annat läge. Då de av mig förordade försäljningsformerna för starköl ingår som ett led i strävandena att främja en förskjutning av efterfrågan från starkare till svagare alkoholdrycker bör skattesatsen för starkölet icke sättas så högt, att priset på detta öl i jämförelse med sprit- och vinpriserna motverkar det angivna syftet. Å andra sidan bör skattesatsen avvägas så att skillnaden i försäljningspris mellan starkölet och det vanliga ölet blir tillräckligt markerad. Med utgångspunkt från omsättningsskatten å prisbilligare viner förordar utredningsmannen en skattesats av 1 krona 35 öre för liter, motsvarande ett utminuteringspris av omkring 1 krona per flaska om en tredjedels liter. Den föreslagna skattesatsen har tillstyrkts av kontrollstyrelsen och systembolagens förtroendenämnd. Föreningen skattepliktiga bryggerier har däremot förordat en skattesats av 1 krona 80 öre, medan socialstyrelsen och Svenska bryggareföreningen uttalat sig till förmån för en lägre skattesats än den av utredningsmannen förordade. Med hänsyn till den för starkölet föreslagna alkoholhalten av högst 4,5 viktprocent är enligt min mening en skatt av 1 krona 35 öre för liter lämpligt avvägd i förhållande till vinbeskattningen. Då försäljningspriset för en flaska vanligt öl är 41 å 42 öre synes jämväl tillräcklig prisdifferens erhållas mellan detta öl och starkölet. Från dessa utgångspunkter har jag ansett mig böra tillstyrka förslaget om en skattesats av 1 krona 35 öre per liter för starkölet.

Utredningsmannen har — med understrykande av osäkerheten i bedömningen — beräknat, att skatteintäkterna av starkölet kommer att uppgå till ca 13 miljoner kronor för helt år vid en skattesats av 1 krona 35 öre.

Det nu framlagda förslaget rörande maltdrycksbeskattningens anordnande innebär sålunda dels att lättöl blir skattefritt, dels att skattesatsen för vanligt öl bibehålles oförändrad vid 42 öre per liter och dels att för starköl fastställs en ny skattesats av 1 krona 35 öre per liter. De av mig i annat sammanhang förordade nya bestämmelserna om försäljning av rusdrycker och öl har föreslagits skola träda i kraft den 1 oktober 1955. Bifalles detta förslag av riksdagen bör jämväl skatteomläggningen beträffande starkölet tillämpas från och med denna dag. Borttagandet av skatten på lättöl bör däremot ske med utgången av innevarande budgetår. I författningstekniskt hänseende påkallas dels upphävande av förordningen den 30 januari 1948 (nr 21) om tillfällig skatt å viss maltdryck av första klassen, dels ock ändring av bestämmelsen om skattesatsen för maltdrycker av tredje klassen i 3 kap. 13 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. I detta sammanhang bör vidare i 3 kap. sistnämnda förordning vidtagas vissa smärre jämkningar, i huvudsak överensstämmande med vad nykterhetskommittén härutinnan föreslagit i sitt betänkande del VII och därutöver innefattande bl. a. vissa förenklingar i enlighet med av kontrollstyrelsen under hand framförda önskemål. Därjämte föreslås en höjning av det i 3 kap. 13 § avsedda minimiskattebeloppet per kvartal från 500 till 1 000 kronor, vilken höjning är motiverad bl. a. med hänsyn till tillkomsten av den högre beskattade starkölsproduktionen samt önskemålet att såvitt möjligt begränsa antalet s. k. försvarsbryggerier. Innehörden av de nu förordade ändringarna i maltdryckstillverkningsförordningen framgår närmare av ett inom finansdepartementet upprättat författningsförslag, till vilket jag får hänvisa. På sätt generaltullstyrelsen påpekat föranleder en omläggning av maltdrycksbeskattningen även vissa ändringar i tulltaxan. I detta hänseende tillstyrker jag det förslag, som framlagts av kommerskollegium i den tidigare omnämnda underhandspromemorian. Av praktiska skäl bör dessa ändringar, även såvitt de avser lättöl, träda i kraft den 1 oktober 1955.

Beträffande läskedrycker har utredningsmannen föreslagit en sänkning av skatten från 21 till 15 öre för liter. Ett genomförande av förslaget skulle komma att medföra ett årligt inkomstbortfall för staten av ca 8 miljoner kronor. Förslaget har motiverats med att en nedsättning av skattesatsen i syfte att främja användningen av läskedrycker vid sidan av eller framför alkoholdrycker låge i linje med de förordade skattelättnaderna för lätta viner och lättöl. I fråga om koladrycker ifrågasätter dock utredningsmannen, huruvida icke dessa dryckers speciella karaktär av stimulerande njutningsmedel borde föranleda att desamma beskattades hårdare än vanliga läskedrycker. Något direkt förslag till förhöjd beskattning framlägges emellertid icke.

I likhet med några av de hörda myndigheterna anser jag det icke troligt, att en skattesänkning av denna begränsade omfattning — vilken skulle möjliggöra en nedsättning av priset för en flaska om en tredjedels liter med 2 öre — skulle få någon nämnvärd nykterhetspolitisk effekt. Å andra sidan torde en längre gående skattelindring för läskedrycker av statsfinansiella skäl icke nu kunna komma i fråga. Under sådana förhållanden — och med beaktande jämväl av att jag icke funnit tillräckliga skäl föreligga för en skärpt beskattning av koladrycker — anser jag mig icke böra framlägga något förslag om ändrad avvägning av skatten å läskedrycker.

Slutligen har i promemorian upptagits till behandling en framställning av Sveriges musteriförbund om införande av skattefrihet för vissa läskedrycker, nämligen läskedrycker med en musthalt av minst 36 procent, vilka tillverkats av svenska äpplen. Utredningsmannen har kommit till den slutsatsen, att med hänsyn bland annat till de stora tekniska svårigheter, som förelåge att anordna en dylik skattefrihet, man tills vidare borde avvakta utvecklingen beträffande förekomsten i marknaden av läskedrycker, beredda av fruktmust. Kontrollstyrelsen har i sitt yttrande ytterligare understrukt svårigheterna att erhålla en tillfredsställande kontroll. Med hänsyn till de invändningar som framkommit mot att skattevägen understödja tillverkningen av dessa drycker, anser jag mig böra avstyrka bifall till den gjorda framställningen. Därest stöd åt musterinäringen kan anses påkallat torde denna fråga få utredas och övervägas i annat sammanhang.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

a) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker; och

b) förordning angående upphävande av förordningen den 30 januari 1948 (nr 21) om tillfällig skatt å viss maltdryck av första klassen; samt

dels ock besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med den 1 oktober 1955 i nedan angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår.

145	Maltdrycker med en alkoholhalt:		
146	icke överstigande 1.8 viktprocent (lättöl)	100 liter	32:—
146:1	överstigande 1.8 men icke 2.8 viktprocent (öl) ..	100 liter	78:—
	överstigande 2.8 viktprocent (starköl)	100 liter	186:—
	<i>Anm. Angående införsel — — — är stadgat.</i>		

Kungl. Maj:ts proposition nr 154.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand.